
Školský rok 2009/2010 v Orchestre a zbere Univerzity Karlovej

Školský rok 2009/2010 v Orchestre a zbere Univerzity Karlovej

Desať mesiacov krásy

Až je smutno, ako sa moderná doba hrdo dohaduje o tom, či existuje niečo, čo človeka presahuje, keď to „niečo“ sa nám prihovára v rôznych okamihoch a rôznorodo načahuje bielu nežnú, takmer detskú ruku z nášho svedomia a chytá nás za plece, aby sme sa spamätali. To niečo prichádza nečakane a je väčšie, než ľudská predstavivosť. Naše vedomie je pri tom také malé a šťastné, že až plače. A zároveň také slabé, že potrebuje stále nové podnety alebo stále to isté pripomínanie dobre známych faktov, aby si to slávnostné pravdivé „čosi“ pripomenulo. A to niečo sa volá Krása. Dostojevskij napísal, že Krása spasí svet. Alebo že tam, kde absentuje pravda a láska, ich môže ešte zastúpiť krása – lebo tá v sebe obsahuje obe hodnoty. A jeden slovenský básnik múdro povedal, že naše vyhnanie z Raja je v prejave tým, že nevieme byť dobrí. Že nevieme vnímať krásu, pravdu, ani hodnoty, nech by boli akokoľvek veľké a že v sebe každý dojem musíme obnovovať.

No aj napriek tejto našej nenapraviteľnej slabosti nás Krása neustále pozýva viesť iný život. A napriek tomu sa nám neustále pripomína Krása v hudbe. Keď ju počúvame, alebo keď sme sami jej súčasťou. Keď sa nám otvára duša pri speve. A aj to je jedno z tajomstiev zboru. Čo je to jeden školský rok? Priveľa času alebo príliš málo? Orchestru a zboru Univerzity Karlovej sa za túto pomerne krátku dobu podarilo vytvoriť celú reťaz podujatí, kde sa ukázal ako profesionálne hudobné teleso. Svojím nasadením a harmonickým prejavom interpretoval výnimočné skladby a zaplnil nimi nielen vznešené sály, ale aj potešil srdcia hostí a významných návštevníkov.

Zbor na hrad!

Ak som v úvode spomínala omamnú moc krásy, Zbor UK ju priniesol pod gotické klenby Vladislavskej sály, keď vystúpil počas návštevy pápeža Benedikta XVI. na Pražskom hrade **27.9.2009** na stretnutí so zástupcami Ekumenickej rady cirkvi a českej akademickej obce. Pri tejto vzácnej príležitosti zbor zaspieval arménsku cirkevnú hymnu *Amen Haji*, českú ľudovú pieseň *Mikulecká dedina*, ako aj to, čo priniesli do sakrálnej hudby českí skladatelia – *Otčenáš* od Vladimíra Lomona a 23. žalm *Hospodin je můj pastýř* od Antonína Dvořáka. A tak sa žalmické: „*Nebudu se báti zlého, neboť ty se mnou jsi...*“ vznášalo v starobylej sieni pomedzi vzácných hostí ako prastará správa o nádeji a o poriadku na zemi.

17. november po európsky

O čosi rezkejšie rytmy a poetický svet mohutne komponovanej Beethovenovej *9. symfónie* znel v aule Karolina presne **17.11.2009**. Skladbu, ktorej štvrtá veta s textom Schillerovej poémy *S ódou na radost'* sa stala hymnou Európskej únie, zvládol zbor a orchester s pomocou sólistu Petra Sejpala bravúrne. A tak, ako skladba ovplyvnila v 19. storočí celé generácie príslušníkov romantizmu, isto ovplyvnila aj divákov a utvrdila ich v poznaní vznešenosti a monumentálnosti hudby.

Dary

Ale kde by bol akokoľvek dobrý zbor a akokoľvek dobrý orchester bez dirigenta. Pod vedením pána Haiga Utidjiana sa aj tentokrát podarilo premeniť známe dielo vianočnej omše J. J. Rybu na nevšedný zážitok. A kde by boli všetci účinkujúci bez milostivého závanu, ktorý **14.12.2009** zaplnil Chrám svätého Salvátora na Křížovníckom námestí. A to až tak, že aj napriek tomu, že *Česká mše vánoční* už znela v sieni tohto chrámu už mnohokrát, až tento rok sa na charitatívne účely podarila vyzbierať doteraz najvyššia čiastka.

Poznáte latinskú koledu *Adeste fideles* – o radostnom zvolávaní veriacich do vianočného Betlehema? Tak takým, ale výsostne českým a tematicky rozvinutejším zvolaním je aj Rybova vianočná omša, ako pozvánka pre všetkých na poklonu novonarodenému Dieťaťu. A to pozvanie z roku 1796 prostredníctvom pastorálnej hry aplikovanej na latinskú liturgiu, je jedinečné, keď už v známom úvode: „Hej, mistře, vstaň bystře,“ pastieri vyzývajú, aby každý vzal do ruky to, čo má: „*Jeden svolá všechnu chasu a jí vyřídí, aby vzala housle, basu, to jí nařídí,*“ a prišiel darovať Dieťaťu niečo zo svojho umenia, či remesla. A členovia zboru takto darovali svoj hlas a svoje zaniehanie. „Rybovka“ už síce dávno doznela a už v tú noc bolo v chráme svätého Salvátora opäť ticho, no predsa z hľadiska večného času stále znie. Znie, ako znela v ten decembrový večer a ako ju ešte **16.12.** spolu s ďalšími koledami prezentoval zbor aj poslucháčom v Charvátovej sále Prvej lekárskej fakulty UK, kde zbor už druhý rok skúša.

A aby sa potvrdila symbolika trojky, aj Rybovu omšu si niektorí zo zboristov zaspievali ešte **20.12.** spolu s berounským zborom Slavoš v Kostole sv. Jána vo Svätom Jáne pod Skalou.

Komentáre

„Sú iní?“ „Nie, kdeže, všetci ľudia sú predsa rovnakí.“ „Ale čo si, národ nezaprieš - pozri, aké majú odlišné tváre a ako odlišne sa správajú...“ „Hallo, girls!“ „Hej, všimli ste si, čo mala na sebe?“ Aj to možno boli niektoré z viet, ktoré si šuškali návštevníci sálu Martinů v Lichtensteinskom paláci na Malej strane, kde náš zbor spieval **3.2.2010** spolu so svojimi americkými kolegami. Spievala sa tretia veta Dvořákovskej monumentálnej skladby **Stabat Mater** a Haydnovo *Te Deum*. Americkí kolegovia obohatili večer vlastným zaujímavým programom. Ale čo to? Čo som to pred chvíľou napísala o komentároch divákov? Nie, mýlila som sa. Diváci sa rozprávali o dojmach z koncertu a o vznešených chvíľach, ktoré v okamih koncertu zaplnili celý západný breh Vltavy.

Pod monštranciou slnka

Kto vlastne zachytí tajomstvo hudby? A krásy? Ako je možné, že nám, ľuďom, často takým skeptickým a zlým, prináša krásne pocity, ba dokonca v mnohých podobách - v hudbe horských potokov a hudbe konských zvoncov; prináša do duše čosi nebeské, čosi pokojné, čo človek nemá z vlastného vnútra, ale z akéhosi iného sveta, ktorý sa javí takmer nemysliteľný a nepredstaviteľný v zatvorenom srdci.

Podobné pocity určite zanecháva Dvořákovovo veľdielo – desaťvetvá **Stabat Mater**, ktorá hovorí o jednej z veľkých záhad, a pritom nutnosti ľudského života - o bolesti. Opus o utrpení Matky Božej pod krížom zaspieval zbor v spolupráci s kolegami z berounského zboru Slavoš v prekrásnom chráme svätého Jána vo Svatom Jáne pod Skalou. Vlastne by sa tu dalo hovoriť o chrámoch dvoch, lebo samotný kostol sa nachádza v takej skvostnej prírode Českého krasu, že mohutné oltáre a ambony vápencových skál, slávnostné koberce kľukatiacej sa rieky Berounky a vznešená monštrancia jarného slnka, pripomínali prírodnú svätyňu Božej slávy.

20. marec 2010 bol teda dňom, kedy si skladbu plnú jemnosti vášne mohli vypočuť diváci, ktorí za ňou poputovali za blízky Beroun alebo aj o niekoľko dní potom tí, čo navštívili jej reprízu tentokrát už čisto v podaní Zboru UK v aule Karolina.

Kúsky večnosti

Ale tak to je v živote. Ako to vidíme na príklade mladosti, letných kvetov, prvého zaľúbenia a ľudského šťastia - nič, skutočne nič netrvá večne, ba vlastne mnoho z toho, na čom si nechávame záležať, sa rozpadne lusknutím prstov na prach. Ale keď v ničom nie je záruka, čo teda vlastne platí? Na to dáva odpoveď veľkolepé **Requiem** Johanna Brahmsa skomponované na motívy Starého a Nového zákona: „*Aber des Herrn Wort bleibet in Ewigkeit*“ - ale Božie slovo trvá naveky.

Ak sa vraví, že spievané slovo má dvojnásobnú hodnotu, **26.apríl 2010** to v Českom múzeu hudby potvrdil. A nastalo možno aj potvrdenie na druhú, keď skladbu zloženú po smrti komponistovej matky v roku 1865 odspievali spolu s našim zborom aj kolegovia z univerzity v Kolíne nad Rýnom. Sedem Brahmových viet bolo teda ako sedem kráv z faraónovho sna, ibaže týchto sedem viet hovorilo o niečom inom – o nádeji a o zmysle ľudského života.

Májovka

Možno okrem Mayoviek, populárnych románov o indiánoch od Karla Maya, existovali tento rok v Českej republike aj májovky – ak by sa tak dali nazvať akcie usporiadané pri príležitosti dvestého výročia narodenia básnika Krala Hynka Mácha, autora veľkej básnickej skladby Máj. A poézia je predsa sestrou piesne, ba vlastne báseň je tiež piesňou, aj keď ju počujeme v mysli po prečítaní bielych snežných plání papiera. Tak teda aj náš zbor oslávil výročie tohto básnika **6.5.2010** v panteóne Národného múzea tým, čo Mácha cítil v hĺbke všetkých vecí naokolo – hudbou. Za prítomnosti významných osobností pražského kultúrneho života, zaspievali Haydnovo **Te Deum**. Hostia ho ocenili potleskom. A obrazy na strope a busty veľikánov sa v tú chvíľu tíško usmiali.

Pod klenbou Obecného domu

A bol to práve mesiac máj, ktorý uzavrel koncertnú sezónu nášho zboru. Veríte na náhodu? Nie, ani nemusíte. Zákonitosti totiž v ľudskom živote jednoducho sú a vedia, prečo majú nastať. Tak to bolo aj **15.5.2010** v Smetanovej sieni Obecného domu na Námestí Republiky. Spolu s kolegami zo zboru Gymnázia Jána Neruda a za sprievodu amerického orchestra, zaspievali naši zboristi Beethovenovu **Chorálnu fantáziu**, ktorá tak originálne, ako to už majster kompozície vedel, závratne spojila pozemský svet s nebesami.

Chorálna fantázia však nebola to jediné, čím zbor potešil divákov. Ak som totiž hovorila o zákone, mohli by sme školský rok 2009/2010 pripodobniť kruhu. Unikátnym programom pre pápeža Benedikta XVI., ktorým zbor svoju sezónu začal, ju aj ukončil. Akoby sa tieto piesne podobali na kľúč, ktorý otvoril aj zavrel desať mesiacov.

Tak to je teda príbeh nášho zboru počas jedného školského roka. Ako dokáže zmysluplná námaha naplniť desať mesiacov. A ako dokáže ľudské vnútro naplniť hudba. Radi privítame v našich radoch nových členov, aby sme spolu mohli toto poslanstvo šíriť aj naďalej.

K.